

Głoska r

Ćwiczenia języka:

- nagryzanie brzegów języka zębami, czyli masowanie i rozciąganie języka;
- wysuwanie szerokiego języka z ust;
- „zagłądanie językiem do gardła” (cofanie szerokiego języka wzdłuż podniebienia);
- „jedzie konik” (coraz szybsze klaskanie językiem o podniebienie twarde);
- mlaskanie (wielokrotne odrywanie języka przyklejonego całą powierzchnią do podniebienia);
- naśladowanie ssania cukierka czubkiem języka;
- zlizywanie z przedniej części podniebienia twardego przyklejonego kawałka czekolady (miodu, dżemu itp.);
- odklejanie językiem chrupek kukurydzianych z podniebienia;
- szybkie unoszenie i opuszczanie języka (w kierunku górnych i dolnych zębów), przy szeroko otwartych ustach i nieruchomej żuchwie;
- „czesanie języka” (wysuwanie i wsuwanie go między lekko rozwarte zęby);
- „ostrzenie” czubka języka o górne zęby, przy szeroko otwartych ustach.
- szybkie wypowiedzianie głoski „l”;
- uniesienie języka do wałka dziąsłowego, a następnie mocne dmuchnięcie na czubek języka;
- zdmuchiwanie skrawków papieru z czubków języka: kawałek papieru umieszczamy na czubku języka za górnymi zębami; wargi rozchylone. Polecamy dziecku dmuchnąć na język energicznie wymawiając „t”
- mocne akcentowanie „t” podczas wybrzmiewania zbitek „tll”, „tll”, „tll” najpierw szeptem, a potem głośno;
- powtarzanie szeptem, a następnie głośno
 - la, la, la,
 - lo, lo, lo,
 - lu, lu, lu,
 - le, le, le,
 - ly, ly, ly,
 - li, li, li,

Ćwiczenia warg:

- energiczne pionowe poruszanie warg bokiem palca;
- parskanie wargami z językiem wysuniętym między nimi;

Głoski ś, ź, ć, dź

Ćwiczenia języka:

- „koci grzbiet” – opieranie czubka języka o wewnętrzną powierzchnię dolnych zębów i próby unoszenia środka języka do podniebienia;
- oblizywanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów i dziąseł;
- liczenie czubkiem języka dolnych zębów po wewnętrznej stronie;
- „skaczący jęczyczek” – naprzemienne dotykanie czubkiem języka górnych, a następnie dolnych siekaczy po wewnętrznej stronie, przy otwartych ustach;
- „hi hi” – naśladowanie śmiechu o brzmieniu wysokim, średnim, niskim, na przemian cicho i głośno;
- „ihihi ihihihi” – wydawanie odgłosu rżenia konia;

Ćwiczenia warg:

- układanie ust, jak podczas wymawiania „u”, a następnie, jak przy „i”;
- lekki uśmiech, a następnie powrót warg do pozycji neutralnej;
- naprzemienne otwieranie i zamykanie środkowej części warg podczas zaciskania kącików ust

Głoski s, z, c, dz

Ćwiczenia języka:

- język szeroki i wąski;
- liczenie dolnych zębów czubkiem języka po wewnętrznej stronie;
- oblizywanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów;
- dotykanie czubkiem języka wewnętrznej powierzchni dolnych siekaczy z równoczesnym wybrzmiewaniem głoski „e”;
- zlizywanie czubkiem języka dżemu lub masła czekoladowego z dolnych dziąseł;
- „wymiatanie śmieci” – energiczne wyrzucanie czubka języka zza dolnych zębów.

Ćwiczenia oddechowe:

- dmuchanie na chorągiewki i wiatraczki;
- „tańczący płomycek” – dmuchanie na płomień świecy w odległości niepozwalającej zdmuchnąć płomyka, lecz wyginać go;
- dmuchanie na papierowe łódki pływające w misce z wodą;
- zawody „kto dmuchnie dalej” – zdmuchiwanie kulek waty z ręki;
- wydmuchiwanie baniek mydlanych;
- dmuchanie na papierowe ozdoby zawieszane na nitkach o różnej długości ponad głową ćwiczącego;
- „wyścigi samochodowe” – dmuchanie na papierowe kulki po wytyczonej trasie narysowanej na podłodze;
- „mecze piłkarskie” – przedmuchiwanie piłeczki pingpongowej do osoby siedzącej na przeciwko;
- „gotowanie wody” – dmuchanie przez rurkę do wody, aby tworzyły się pęcherzyki powietrza;
- nadmuchywanie balonów, zabawek i piłek;
- próby gwizdania;
- zdmuchiwanie lekkiego przedmiotu z ręki, np. piórka, kłębka waty, papierowej kulki;
- rozdmuchiwanie: chrupek, ryżu, kaszy, pociętej gąbki lub kawałków styropianu;
- gra na instrumentach muzycznych: organkach, trąbce, gwizdku;
- dmuchanie na piórko, aby unosiło się ponad głową osoby ćwiczącej;
- rozdmuchiwanie plamki farby wodnej na podkładce z tworzywa.

Ćwiczenia warg

- rozchyłanie warg jak w uśmiechu – wargi płaskie, przylegają do zębów (zęby widoczne);
- rozciąganie warg do uśmiechu i wymawianie głoski „i”;
- naprzemienny uśmiech z pokazywaniem zębów, a następnie zasłanianiem ich wargami;
- układanie ust do uśmiechu i powrót do pozycji neutralnej;
- wydawanie odgłosów z rozciągniętymi kącikami ust:
 - kozy – me, me
 - barana – be, be
 - kurczątka – pi, pi
 - śmiechu – hi, hi;
- pokazywanie szerokiego uśmiechu, a następnie ściąganie ust, jak przy głosce „u”.

Głoski sz, ż, cz, dż

Ćwiczenia języka:

- wysuwanie szerokiego języka na zewnątrz jamy ustnej;
- żucie brzegów języka zębami trzonowymi (żeby rozciągnąć całą jego powierzchnię);
- masaż języka – wysuwanie i cofanie języka przez lekko zwarte zęby;
- unoszenie języka na górną wargę (język wąski, wydłużony, zęby widoczne);
- unoszenie języka za górne zęby (język wąski);
- klaskanie językiem – naśladowanie odgłosu konia uderzającego kopytami o bruk;
- „liczenie ząbków” – dotykanie czubkiem języka górnych zębów po wewnętrznej stronie, podczas szerokiego otwierania jamy ustnej;
- „zaczarowany język” – przytrzymanie przez kilka sekund czubka języka na podniebieniu przy szeroko otwartych ustach;
- „krasnoludek zagląda do gardła” – cofanie języka w głąb jamy ustnej, zaczynając od górnych zębów, a kończąc na podniebieniu miękkim;
- zlizywanie czubkiem języka z podniebienia, np. kawałka czekolady lub gumy rozpuszczalnej, kremu czekoladowego, mleka w proszku (przy szeroko otwartych ustach);
- ssanie czubkiem języka na podniebieniu małego pudrowego cukierka, musującej witaminy C, opłatka lub naśladowanie ssania pożywienia;
- „karuzela” – włóż język między wargi a dziąsła i zakręć nim raz w prawą, raz w lewą stronę;
- „młotek” – wbijamy gwoździe w ścianę. Spróbuj zamienić język w młotek i uderzaj o dziąsła tuż za górnymi zębami, naśladując wbijanie gwoźdźcia;
- wysuwamy język na brodę, zwijamy w „łyżeczkę” i chowamy do buzi;
- naśladowanie mlaskania;

Ćwiczenia warg:

- „ryjek świnki” – wysuwanie zaokrąglonych warg do przodu (zęby widoczne);
- rozchyłanie warg jak przy uśmiechu;
- „całuski” – cmokanie ustami;
- „balonik” – nadymanie policzków, usta ściągnięte;
- „zmęczony konik” – parskanie wargami;
- „wąsy” – wysuwanie warg jak przy wymawianiu „u”, położenie na górnej wardze słomki lub ołówka i próby jak najdłuższego utrzymania;
- „straż pożarna” – wyraźne wymawianie samogłosek w parach: e o oraz a u;
- wydawanie odgłosów:
 - krowy – mu, mu
 - kukułki – kuku, kuku
 - sowy – hu, hu
 - psa – hau, hau
 - rybki – plum, plum
 - pukania – puku, puku
 - uderzania – buch, buch
 - chodzenia – tupu, tupu;
- „pyszczyk rybki” – wysuwanie warg do przodu, a następnie naprzemienne ich otwieranie i zamykanie;
- „ryjek” – układanie warg w kształcie ryjka, a następnie ich rozsuwanie do uśmiechu;
- gra na trąbce z szerokim ustnikiem, fletcie, harmonijce ustnej.